תרצג סֵדֶר תְּפִלַּת פּוּרִים. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א (א) [א]**אַחַר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה בְּעַרְבִית אוֹמֵר** (א) **וְאַתָּה קָדוֹשׁ, וְאִם חָל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת** [ב]**אוֹמֵר** (ג) [ב] **וִיהִי נֹעַם קֹדֶם וְאַתָּה קָדוֹשׁ.** הַגָּה: (ב) וְאוֹמְרִים *)וְיִתֶּן לְךָ. **)וְקוֹרִין הַמְּגִלָּה (ג) וְאַחַר כָּךְ מַבְדִּילִין (מנהגים (טירנא, מנהג של פורים)): **ב** [ג]**אוֹמֵר עַל הַנִּסִּים** (ד) **בַּלַּיְלָה וּבַיּוֹם.** הַגָּה: וְאִם לֹא אֲמָרוֹ (ה) אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ (טור). וְאֵין אוֹמְרִים עַל הַנִּסִּים רַק בְּיוֹם י״ד (ו) אֲבָל (ג) לֹא בְּט״ו (בית יוסף (ד״ה כתב רב עמרם מנהג) בשם ארחות חיים (אות לג), ומנהגים (שם)). וּבְלֵיל י״ד אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קָרְאוּ הַמְּגִלָּה עֲדַיִן, אוֹמֵר עַל הַנִּסִּים בִּתְפִלַּת עַרְבִית (הגהות מיימוני פרק ב׳ (בסוף הפרק)): **ג** [*] [ד]**אֵין קוֹרִין בּוֹ** (ז) **הַלֵּל,** (ח) [ה]**וְאֵין נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם.** הַגָּה: וְאֵין אוֹמְרִים (ד) ׳לַמְנַצֵּחַ׳ וְ׳אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם׳ (מנהגים (שם))

א טוּר בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים. **ב** שָׁם. *) (פֵּרוּשׁ כְּמוֹ בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה אַחַר סֵדֶר קְדֻשָּׁה וְכוּ׳ וְלֹא בָּא אֶלָּא לְאַשְׁמְעִינַן שֶׁמְּאַחֲרִין הַהַבְדָּלָה אַחַר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה מִשּׁוּם דְּאַפּוּקֵי יוֹמָא מְאַחֲרִינַן לֵיהּ). **) (כַּאֲשֶׁר הַגַּהְתִּי כֵּן נִרְאֶה לִי וְכֵן הוּא בִּסְפָרִים אֲחֵרִים). **ג** שָׁם. **ד** מַסְקָנַת הַגְּמָרָא מְגִלָּה י״ד (ע״א). **ה** טוּר בְּשֵׁם תְּשׁוּבָה שֶׁמָּצָא וְכֵן כָּתַב בְּאָרְחוֹת חַיִּים (אות לב).

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

א [ב] וִיהִי נֹעַם. וְעַיֵּן (באה״ג) [בְּאֵר הֵיטֵב]. וְעַיֵּן שָׁם בִּדְבַר שְׁמוּאֵל שֶׁכָּתַב שֶׁרֹב הָעוֹלָם נוֹהֲגִין לְהַקְדִּים קְרִיאַת הַמְּגִלָּה לְהַבְדָּלָה עַל הַכּוֹס בְּבֵית הַכְּנֶסֶת דְּהַיְנוּ גַּם אַחַר סִיּוּם סֵדֶר קְדֻשָּׁה וְקַדִּישׁ תִּתְקַבַּל כְּמִנְהָג בְּכָל הַשָּׁנָה, אַף כֵּיוָן שֶׁאֵין הַכְרֵעַ מִן הַשַּׁ״ס וְהָרִאשׁוֹנִים אֵין לְהַכְרִיחַ לְאֶחָד מֵהַקְּהִלּוֹת לְשַׁנּוֹת הַמִּנְהָג וְכָל קָהָל כְּעִיר בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם ׳לֹא תִתְגֹּדְדוּ׳ כוּ׳. וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת הָרַשְׁדַּ״ם בְּיוֹרֶה דֵעָה סִימָן (ק״ע) [קנ״ג] עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן (תקצ״ג) [תצ״ג] (סק״ו), וְעַיֵּן בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק״א) שֶׁהַפְּרִי חָדָשׁ כָּתַב שֶׁיַּבְדִּיל קֹדֶם, שֶׁאֵין רָאוּי שֶׁיֵּהָנֶה מִן הַנֵּר קֹדֶם הַבְדָּלָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וּלְפִי זֶה סַגֵּי אִם מְבָרֵךְ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וְהַבֵּית דָּוִד (סי׳ תצא ד״ה ומ״מ) גִּמְגֵּם דְּאֵיךְ יוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ בִּבְרָכָה זוֹ כוּ׳, אִם כֵּן יְבָרֵךְ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת קֹדֶם הַבְדָּלָה כֵּיוָן דְּכַמָּה רַבְוָותָא כָּתְבוּ לְבָרֵךְ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ קֹדֶם שֶׁלֹּא יֵהָנֶה בְּלֹא בְּרָכָה כוּ׳. וְעַיֵּן בִּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י) בְּשֵׁם מַהֲרַ״שׁ הַלֵּוִי (או״ח סי׳ כח) שֶׁאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ קֹדֶם כֵּיוָן דִּמְסַדְּרָן אַחַר כָּךְ עַל הַכּוֹס, וַהֲנָאַת הַנֵּר כְּבָר נִפְטַר בְּבִרְכַּת יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת וְאֵינוֹ אֶלָּא זֵכֶר לְמָה שֶׁאֵרַע לְאָדָם הָרִאשׁוֹן עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּתוֹסָפוֹת פְּסָחִים דַּף (נ״א) [נ״ג] (ע״ב ד״ה אין), וְעַיֵּן בְּשִׁיּוּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״ד) דְּאַף עַל פִּי שֶׁבִּגְלַל תִּשְׁעָה בְּאָב מְבָרְכִים קֹדֶם, הָתָם אֵינוֹ עָתִיד לְסַדְּרָן עַל הַכּוֹס בְּאוֹתוֹ לַיְלָה כוּ׳, וְהַמְבָרֵךְ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ קֹדֶם הַמְּגִלָּה לֹא הִפְסִיד עַיֵּן שָׁם. וּבְשַׁלְמֵי חֲגִיגָה (הל׳ חנוכה ופורים סי׳ ד ס״ד) הֵבִיא מְתוֹרַת חֶסֶד (בתשובה שבסוף המפתחות) שֶׁהֵבִיא גַּם כֵּן דִּבְרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה בְּשֵׁם מַהֲרַ״שׁ הַלֵּוִי כוּ׳, וְדִבְרֵי הַדְּבַר שְׁמוּאֵל שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל עַיֵּן שָׁם. וּלְעִנְיַן אִם לְטַלְטֵל הַמְּגִלָּה בְּשַׁבָּת וְלַהֲבִיאָהּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת מִבְּעוֹד יוֹם לְלֵיל פּוּרִים שֶׁחָל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן תרפ״ח (ס״ו) בְּט״ו שֶׁחָל בְּשַׁבָּת שֶׁכָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ דְּאָסוּר לְטַלְטְלָהּ, וּבְשִׁיָּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה סִימָן ש״ח (הגה״ט ס״ב) קְצָת מִסְתַּפֵּק בָּזֶה, וּבְשַׁלְמֵי חֲגִיגָה (שם ס״ב בהג״ה) הֵבִיא בְּשֵׁם מַטֵּה יְהוּדָה (סי׳ תרפח סק״ח) דְּגַם לְהַפְּרִי חָדָשׁ אֵין אִסּוּר אֶלָּא אִם חָל בְּט״ו כֵּיוָן דְּיֵשׁ בּוֹ חוֹבַת הַקְּרִיאָה, אֲבָל בִּשְׁאָר שַׁבָּתוֹת לֹא שַׁיְּיכָא גְּזֵרָה דְּרַבָּה וְלָמָּה יֵאָסֵר לִקְרֹא בָּהּ כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה, וּמִמֵּילָא כֵּיוָן דְּמֻתָּר בִּקְרִיאָה מֻתָּר בְּטִלְטוּל, וְכֵן נִרְאֶה שֶׁנּוֹטָה דַּעַת הַשִּׁיָּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, וְכֵן מִנְהַג הָעוֹלָם לְהָקֵל. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ש״ח בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ט) הֵבֵאתִי מֵאֵלִיָּה רַבָּה (שם סק״י) דִּמְגִלָּה דִּינָהּ כְּכִתְבֵי קֹדֶשׁ, וְדִבְרֵי הַפְּרִי חָדָשׁ דְּאוֹסֵר, וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב מַטֵּה יְהוּדָה יֵשׁ לוֹמַר דְּלָא פְּלִיגֵי, דְּהָאֵלִיָּה רַבָּה מַיְירֵי בִּשְׁאָר שַׁבְּתוֹת הַשָּׁנָה וּבָזֶה גַּם הַפְּרִי חָדָשׁ מוֹדֶה. וְאָמְנָם לְעִנְיַן הֲבָאָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת קֹדֶם הַלַּיְלָה, הָיִיתִי מוֹנֵעַ מִזֶּה מִשּׁוּם הֲכָנָה מִשַּׁבָּת לְחֹל וְעַל דֶּרֶךְ שֶׁנִּתְבָּאֵר סִימָן (תרס״ח) [תרס״ז] (סק״ה), וְעַתָּה מָצָאנוּ כֵּן בַּהַשְׁמָטוֹת שֶׁבְּסוֹף מוֹר וּקְצִיעָה, עַיֵּן שָׁם. וְיֵשׁ לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לַהֲבִיאָהּ עַל יְדֵי קָטָן, עַיֵּן בְּסִפְרֵי שׁוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק יוֹרֶה דֵעָה סִימָן [ס״א ו]ס״ב (וס״ג), אֶלָּא יַמְתִּין עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ אוֹ יְבִיאֶנָּה בְּצִנְעָה מִבְּעוֹד יוֹם לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמְעַיֵּן בָּהּ קְצָת דֶּרֶךְ לִמּוּד דְּאָז לֹא מִחְזֵי כְּלַל כְּהֲכָנָה. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן שׁל״ד סָעִיף קָטָן י״ח לְעִנְיַן מְגִלָּה שֶׁאֵין כְּתוּבָה כְּהִלְכָתָהּ, דְּמִכָּל מָקוֹם מַצִּילִין כוּ׳, עַיֵּן שָׁם: **ג [בשו״ע] אֵין קוֹרִין בּוֹ הַלֵּל.** וְכָתַב בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ד) בְּשֵׁם הַמְּאִירִי (יד. ד״ה דבר ידוע), דִּלְהָךְ טַעְמָא דְּאָמְרִינַן בַּשַּׁ״ס (יד.) מִשּׁוּם דִּקְרִיאָתָהּ זוֹ הַלֵּילָא, אִם אֵין לוֹ מְגִלָּה לִקְרוֹת בָּהּ יֹאמַר הַלֵּל כוּ׳. וְהַבִּרְכֵּי יוֹסֵף כָּתַב, כֵּיוָן דְּרָבָא אָמַר טַעְמָא מִשּׁוּם דְּאַכַּתֵּי עַבְדֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֲנַן כוּ׳, לֹא יֹאמַר הַלֵּל כְּלָל וַהֲלָכָה כְּרָבָא דְּהוּא בַּתְרָא, וְגַם לְגִרְסַת הָרִי״ף (ד.) וְהָרֹא״שׁ (דפוס ונציה פ״א סי׳ ח) וְהָרַ״ן (שם ד״ה ת״ר) מַתְקִיף לָהּ רָבָא כוּ׳ מַשְׁמַע דְּהִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ דְּהָא לָא אוֹתִיבוּ עֲלֵיהּ לָכֵן סְתָמוּ הַפּוֹסְקִים וּמַשְׁמַע דִּלְעוֹלָם לֹא יֹאמַר הַלֵּל עַיֵּן שָׁם. אַךְ בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״א) הֵבִיא דְּבַעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת (סי׳ יט) וְרַמְבַּ״ם (פ״ג ה״ו) כָּתְבוּ גַּם כֵּן הַטַּעַם דִּקְרִיאָתָהּ זוֹ הַלֵּילָא, וְכִדְמַשְׁמַע מֵהַמְּאִירִי, וְיָהֵיב טַעְמָא מִשּׁוּם דְּמִסְתַּבֵּר לְהוּ טַעְמָא דְּרַבִּי נַחְמָן כוּ׳ עַיֵּן שָׁם, וּלְפִי זֶה חָזַר הַדִּין דְּמִי שֶׁאֵין לוֹ מְגִלָּה יֹאמַר הַלֵּל. אַךְ לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּעִקַּר כַּוָּנַת הַשַּׁ״ס עַל עִקַּר הַתַּקָּנָה, אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁלֹּא נִתְקַן הַלֵּל בְּפוּרִים מִשּׁוּם דִּקְרִיאָתָהּ כוּ׳, מִמֵּילָא שֶׁאֵין מָקוֹם לִקְרוֹת הַלֵּל מַה שֶּׁלֹּא תִּקְּנוּהוּ חֲזַ״ל לְאָמְרָהּ הַיּוֹם, וְנִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּאַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁאֵין לוֹ מְגִלָּה לִקְרוֹת, יֵשׁ לוֹ לִקְרוֹת הַלֵּל בְּלֹא בְּרָכָה שֶׁלְּפָנָיו וְשֶׁלְּאַחֲרָיו כְּקוֹרֵא בַּתְּהִלִּים וְשַׁפִּיר דָּמֵי, וְאַף אִם יֵשׁ לוֹ חֻמָּשׁ שֶׁקּוֹרֵא בּוֹ מְגִלָּה לְעַצְמוֹ,

בַּאֵר הֵיטֵב

א (א) **וְאַתָּה קָדוֹשׁ.** וְאוֹמְרִים קַדִּישׁ שָׁלֵם בְּלֹא תִּתְקַבַּל לְאַחַר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה. מָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן), עַיֵּן שָׁם: (ב) **וִיהִי נֹעַם.** אַחַר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה. מִנְהָגִים (טירנא, מנהג של פורים). וְכֵן כָּתַב מַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סק״ג). (דמ״ש) [וּמַה שֶּׁכָּתַב] וְאוֹמְרִים וִיהִי נֹעַם, לְאַפּוּקֵי מֵהַכָּלְבּוֹ (סי׳ מה) דְּפָסַק דְּאֵין אוֹמְרִים כְּלָל. וּמַה שֶּׁכָּתַב וְקוֹרִין הַמְּגִלָּה, קָאֵי אַלְּאַחֲרָיו וְאַחַר כָּךְ מַבְדִּילִין. וְעַיֵּן בְּשִׁיָּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה בְּהַגָּהַת בֵּית יוֹסֵף אוֹת ד׳, וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת דְּבַר שְׁמוּאֵל סִימָן קכ״ח: **ב** (ג) **לֹא בְּט״ו.** מִיהוּ אִם אֲמָרוֹ בְּט״ו אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְט״ז (סק״ג), דְּלֹא כְּבַ״ח (ס״א) עַיֵּן שָׁם. שַׁחֲרִית מַשְׁכִּימִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת. וְאֵין לַחֲלֹץ הַתְּפִלִּין עַד אַחַר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה דְּדָרְשִׁינַן ׳וִיקָר׳ זוּ תְּפִלִּין. מַטֵּה מֹשֶׁה (סי׳ תתרכא), מִנְהָגִים: **ג** (ד) **לַמְנַצֵּחַ.** כָּתַב בַּ״ח בְּשֵׁם תּוֹסָפוֹת מְגִלָּה דַּף ד׳ (ע״א ד״ה פסק) דְּאוֹמְרִים ׳שִׁיר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) **אַחַר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן) שֶׁמְּצַדֵּד דְּאַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אוֹמֵר קַדִּישׁ שָׁלֵם עִם תִּתְקַבַּל, וְכֵן כָּתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ג), וְאַחַר אֲמִירַת וְאַתָּה קָדוֹשׁ שֶׁאוֹמְרִים אַחַר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה יֹאמַר קַדִּישׁ שָׁלֵם בְּלֹא תִּתְקַבֵּל. [א]וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) כָּתַב דְּיוּכַל גַּם כֵּן לוֹמַר תִּתְקַבַּל, וְיַחֲזֹר תִּתְקַבֵּל עַל תְּפִלָּה דִּבְסֵדֶר קְדֻשָּׁה. וּבְשַׁחֲרִית (א) יֹאמַר חֲצִי קַדִּישׁ אַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וּלְאַחַר סֵדֶר קְדֻשָּׁה קַדִּישׁ שָׁלֵם עִם תִּתְקַבֵּל: (ב) **וְאוֹמֵר וְיִתֶּן לְךָ.** (ג) בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת אַחַר (ג) הַבְדָּלָה, וְהַהַבְדָּלָה הוּא אַחַר סֵדֶר קְדֻשָּׁה כְּמוֹ בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, וּמַה שֶּׁכָּתַב וְקוֹרִים הַמְּגִלָּה (ד) הוּא עִנְיָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ: (ג) **וְאַחַר כָּךְ מַבְדִּילִין.** דְּכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לְאַחֵר אֶת הַהַבְדָּלָה בִּיצִיאַת הַיּוֹם, (ה) מְאַחֲרִינַן לָהּ: **ב** (ד) **בַּלַּיְלָה.** אֲפִלּוּ אִם הִקְדִּים (ו) לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים: (ה) **אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן תרפ״ב סָעִיף א׳ וְהוּא הַדִּין בְּעִנְיָנֵינוּ. וּלְעִנְיַן עַל הַנִּסִּים בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן תרצ״ה סָעִיף ג׳: (ו) **אֲבָל לֹא בְּט״ו.** כֵּיוָן שֶׁאֵין שַׁיָּךְ זֶה לְאוֹתוֹ הַיּוֹם, הָוֵי לֵיהּ שֶׁלֹּא מֵעֵין הַמְּאֹרָע וַהֲוֵי הֶפְסֵק בַּתְּפִלָּה, מִיהוּ אִם אֲמָרוֹ (ז) אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ דְּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ קְצָת שַׁיָּכוּת בְּיָמִים אֵלּוּ. כְּרַכִּים הַסְּפֵקוֹת אִם הֵם מֻקָּפוֹת חוֹמָה, (ח) אוֹמְרִים עַל הַנִּסִּים בַּתְּפִלָּה בִּשְׁנֵי יָמִים, וְאֵין זֶה הֶפְסֵק כֵּיוָן דְּמִסָּפֵק אוֹמְרִים. שַׁחֲרִית מַשְׁכִּימִין לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. אֵין לַחֲלֹץ הַתְּפִלִּין (ט) אַף שֶׁהִתְפַּלְּלוּ כְּבָר, עַד אַחַר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, דְּדָרְשִׁינַן ׳וִיקָר׳ אֵלּוּ תְּפִלִּין [מִנְהָגִים]: **ג** (ז) **הַלֵּל.** דְּבִשְׁלָמָא בִּיצִיאַת מִצְרַיִם אָמְרִינַן ׳הַלְלוּ עַבְדֵי ה׳׳ (תהלים קיג א) וְלֹא עַבְדֵי פַרְעֹה, אֲבָל הָכָא אַכַּתֵּי עַבְדֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֲנַן: (ח) **וְאֵין נוֹפְלִין וְכוּ׳ וְאֵין אוֹמְרִים**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

לֹא יַסְפִּיק לוֹ טְעִימָה מוּעֶטֶת, וּרְאָיָה מִלְּעֵיל סִימָן פ״ט (סעיפים ג־ד) דְּמִי שֶׁהוּא חוֹלֶה רַשַּׁאי לֶאֱכֹל קֹדֶם הַתְּפִלָּה [וְעַיֵּן שָׁם בְּחַיֵּי אָדָם (כלל יז ס״א) דְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֻלְשַׁת הַלֵּב אֶפְשָׁר גַּם כֵּן דְּרַשַּׁאי לֶאֱכֹל קֹדֶם הַתְּפִלָּה] וְאַף דְּשָׁם גַּם כֵּן יֵשׁ עָלָיו מִצְוַת תְּפִלָּה וּקְרִיאַת שְׁמַע, **אַלְמָא דְּלֹא הֶחְמִירוּ גַּבֵּי חוֹלֶה וְהוּא הַדִּין בְּעִנְיָנֵינוּ, וּמִכָּל מָקוֹם מֵהַנָּכוֹן שֶׁיְּבַקֵּשׁ מֵאֶחָד שֶׁיַּזְכִּירֶנּוּ לִקְרוֹת אַחַר אֲכִילָתוֹ, וְזֶה מֵהָנֵי אַף בְּאָדָם חָלוּשׁ שֶׁיּוּכַל לָבוֹא לִידֵי חֹלִי** וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בִּפְנִים: **א** (א) פְּרִי מְגָדִים (א״א ריש הסימן): (ב) וּבָא לְאַפּוּקֵי מִכָּלְבּוֹ (סי׳ מה) דְּסוֹבֵר דְּאֵין אוֹמְרִים וְיִתֶּן לְךָ: (ג) פְּרִי מְגָדִים (מש״ז סק״א): (ד) ט״ז (סק״א): (ה) **הַגְּרָ״א, וְכֵן הַמִּנְהָג אֶצְלֵנוּ, וּלְאַפּוּקֵי מֵהָנֵי דְּסוֹבְרִין דְּמַבְדִּילִין קֹדֶם** [פְּרִי מְגָדִים (שם)]: **ב** (ו) כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי מִדְּהִתִּירוּ לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה, וְלֹא מִשְׁתַּמִּיט אֶחָד מִן הַפּוֹסְקִים לוֹמַר דִּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵין לוֹמַר בָּזֶה יַעֲלֶה וְיָבוֹא, וְכֵן מִדְּהִתִּירוּ לְהַבְדִּיל מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה אַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל עַרְבִית, אֶלָּא וַדַּאי דְּחָשְׁבִינַן לְעִנְיְנֵי תְּפִלָּה לְלַיְלָה: (ז) ט״ז (סק״ג) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) דְּלֹא כְּבַ״ח (ס״א): (ח) פְּרִי מְגָדִים (מש״ז סק״ג): (ט) אֵשֶׁל אַבְרָהָם (סק״ב):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] והרב בפסקי הסידור כתב: ואחר קריאת המגלה בלילה אומרים ואתה קדוש, קדיש בלא תתקבל.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת מְגִלָּה סִימָן תרצג תרצד

ובית יוסף (שם) בשם תוספות (ד. ד"ה פסק)): **ד** [*] * מוֹצִיאִין סֵפֶר תּוֹרָה [1]וְקוֹרִין בְּפָרָשַׁת 'וַיָּבֹא (ט) עֲמָלֵק' (שמות יז ח). **וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהּ אֶלָּא תִּשְׁעָה פְּסוּקִים, [2]וְכוֹפְלִין פָּסוּק אַחֲרוֹן כְּדֵי לְהַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה פְּסוּקִים.** הַגָּהּ: כְּשֶׁיֵּשׁ מִילָה (י) וְאֵין הַמִּנְהָג לִכְפֹּל פָּסוּק הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַפָּרָשָׁה. (יא) וְקוֹרִין הַמְּגִלָּה וְאַחַר כָּךְ סֵדֶר קְרָשָׁה. הַגָּהּ: כְּשֶׁיֵּשׁ מִילָה בְּפוּרִים (יב) מָלִין הַתִּינוֹק (ה) קֹדֶם קְרִיאַת הַמְּגִלָּה (מהרי"ל (הל' פורים) ומנהגים (שם)):

1 משנה שם ל' (ע"ב).
2 בית יוסף (ד"ה ומרציא"ן) שכן נהגו.

תרצד דין מעות פורים לעניים. ובו ד' סעיפים:

א [א]חַיָּב (א) כָּל אָדָם (ב) * לִתֵּן לְפָחוֹת (ג) [א] (ג) שְׁתֵּי מַתָּנוֹת * לִשְׁנֵי עֲנִיִּים. הַגָּהּ: * יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיֵּשׁ לִתֵּן קֹדֶם פּוּרִים עַיֵּן שָׁם. וְלֹא יִתֵּן לָהֶם קֹדֶם פּוּרִים, דִּלְמָא אָכְלִי לְהוּ קֹדֶם פּוּרִים. וְכָתְבוּ בַּ"ח (ס"א) וְט"ז (ס"ק א) אֶפְלוּ עֲנִי הַמִּתְפַּרְנֵס מֵהַצְּדָקָה חַיָּב כְּמוֹ בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשַׁאַר צְדָקָה שֶׁאֵינוֹ חַיָּב רַק פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת צְדָקָה, מִכָּל מָקוֹם הֲרוֹצֶה לִקְרוֹת גַּם הַלַּיְלָה בְּלֹא בְּרָכָה לֹא הִפְסִיד, דְּאֶפְשָׁר דְּעַדַיִן אַמִּירַת הַלַּיְלָה שְׁלֹא נִתְקַן שֶׁיִּהְיֶה בְּכִשְׁרוּת קָצַת כְּסֵפֶר תּוֹרָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן קְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁעִקַּר תַּקָּנָתָהּ לִהְיוֹת כְּתוּבָה כְּתִקָּנָהּ וְלָכֵן יוֹצֵא יְדֵי שְׁנֵיהֶם: **ד** [בשו"ע] **מוֹצִיאִין סֵפֶר תּוֹרָה כו'.** וַעֲיַן בְּשָׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק א' סִימָן (ט') [מ'] בֶּן כַּרְךְ שֶׁהָלַךְ לְעִיר וְרָצוּ לַחֲזֹר בִּזְמַן קְרִיאַת הַמְּגִלָּה דְּהַיְינוּ בְּיוֹם ט"ו שֶׁלּוֹ, שֶׁאֵין אֵינוֹ חַיָּב לִקְרֹא בְּי"ד, וְהוּא מִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת עִם הַצִּבּוּר, יָכוֹל לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה בְּפָרָשַׁת וַיָּבֹא עֲמָלֵק, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עָלָיו הַיּוֹם חִיּוּב קְרִיאַת הַמְּגִלָּה. וְעַיֵּן שָׁם לְעִנְיַן יוֹם הַתַּעֲנִית כְּשֶׁהַכֹּהֵן אֵין מִתְעַנֶּה שֶׁיּוֹצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, וּלְעִנְיַן בֶּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁדַּעְתּוֹ לַחֲזֹר, לְעִנְיַן הַקְּרִיאָה בְּחוּץ לָאָרֶץ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל גְּלִיּוֹת, וְכָתַבְתִּי מִזֶּה בְּשַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם (שער ח סעיף צז) עַיֵּן שָׁם:

א מַהָא דְּתָנֵי רַב יוֹסֵף מְגִלָּה ז' (ע"א).

בְּאֵר הֵיטֵב

מִזְמוֹר לְאָסָף' (תהלים פג) דְּיֵשׁ בָּהּ מִפְלָה לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים: **ד** (ה) **קֹדֶם.** דִּכְתִיב 'וְיָשָׁוֹן' (אסתר ח טז) זוֹ מִילָה:

א (ג) **שְׁתֵּי מַתָּנוֹת.** עַיֵּן פְּרִי חָדָשׁ וּבְיַד אַהֲרֹן (הגב"י). וְאִם נָתַן לְאֶחָד שִׁעוּר שְׁתֵּי מַתָּנוֹת אִם יָצָא, עַיֵּן הִלְכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן ל"ט דְּנוֹטֶה לְכָאן וּלְכָאן, עַיֵּן שָׁם. וְלֹא יִתֵּן לָהֶם קֹדֶם פּוּרִים, דִּלְמָא אָכְלִי לְהוּ קֹדֶם פּוּרִים. וְכָתְבוּ בַּ"ח (ס"א) אֶפְלוּ עֲנִי הַמִּתְפַּרְנֵס מֵהַצְּדָקָה חַיָּב כְּמוֹ בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשַׁאַר צְדָקָה שֶׁאֵינוֹ חַיָּב רַק פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת צְדָקָה,

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] שְׁתֵּי מַתָּנוֹת. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב, וְעַיֵּן פְּרִי חָדָשׁ (ס"א, תרצה ס"ד) דְּסָבִירָא לֵיהּ דְּעָנִי פָּטוּר מִמַּתָּנוֹת לָאֲבִיוֹנִים, וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת חַיָּב. וְהַבְּרָכִי יוֹסֵף (סק"ב) כָּתַב כְּדִבְרֵי הַבַּ"ח וְט"ז, כְּדַקְיָימָא לַן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רמ"ח (ס"א) דְּאֶפְלוּ עֲנִי הַמִּתְפַּרְנֵס מִצְּדָקָה צָרִיךְ לָתֵת מִמֶּה שֶּׁנִּתְנוּ לוֹ. וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"א) כָּתַב שֶׁכֵּן כָּתַב בְּמִשְׁה יְהוּדָה (סק"א). עַיֵּן שָׁם (מחזיק ברכה סק"ב) בְּשֵׁם זֶרַע יַעֲקֹב (סי' יא), שֶׁאִם נוֹתֵן מָעוֹת צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן שִׁעוּר שֶׁיָּקְנָה שָׁלֹשׁ בֵּיצִים אֹכֶל, וְאִם נוֹתֵן אֳכָלִים צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן לוֹ שִׁעוּר שָׁלֹשׁ בֵּיצִים מִפַּת, קָבָּ גַּרְאָה לְפוּם רֵיהֲטָא, וּלְפִי זֶה אִם חִלֵּק לַעֲנִיִּים מָנָה לְכָל אֶחָד פְּרוּטָה לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ, וַעֲדַיִן צָרִיךְ לְהִתְיַשֵּׁב. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְאֵין גּוֹף הַסֵּפֶר בְּיָדֵי לְדַעַת טַעְמוֹ, דְּבִכְלִי דּוּכְתֵּי נְתִינָה בְּפְרוּטָה עַיֵּן בְּפָסְחִים דַּף ל"ב (ע"ב) וּבְגִטִּין דַּף כ' (ע"א) בְּתוֹסְפוֹת שָׁם (ד"ה דילמא). וְאָפְשָׁר שֶׁלָּמַד מִמָּה שֶׁאָמְרוּ בְּחַלִּין רֵישׁ פֶּרֶק רִאשׁוֹן הַגֵּז (חולין קלה.), שֶׁיִּתֵּן לוֹ מִשְׁקַל חֲמֵשׁ סְלָעִים לָעֲשׁוֹת מִמֶּנּוּ בֶּגֶד קָטָן שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יח ד) 'תִּתֶּן לוֹ' שֶׁיְּהֵא בּוֹ כְּדֵי מַתָּנָה, וְכַן כָּתַב הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק י' מֵהִלְכוֹת עֲרוּפָּה (הט"ז), וּבְשֻׁלְחָן עָרוּךְ יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן של"ג (ס"ג) 'תִּתֶּן לוֹ' שֶׁיְּהֵא בּוֹ כְּדֵי מַתָּנָה הַמּוֹעֶלֶת, וּלְפִי זֶה יֵשׁ לוֹמַר דְּהוּא הַדִּין כְּאן אֵינָהּ קְרוּיָה מַתָּנָה אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי מַתָּנָה הַמּוֹעֶלֶת דְּהַיְינוּ כְּדֵי שִׁעוּר סְעוּדָה, וְאָמְנָם שָׁם דַּף קל"ח (ע"א) אִיתָא דְּהָא דְּיִלְפִינַן כְּדֵי לַעֲשׂוֹת בֶּגֶד קָטָן מִדִּכְתִיב 'לַעֲמֹד לִשְׁרֹת' (דברים יח ה) נִפְקָא. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת נוֹדַע בִּיהוּדָה תִּנְיָנָא בְּחֹלֶק יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ר"א שֶׁכָּתַב בְּעִנְיַן הַפָּרָשַׁת חֻלָּה שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה שְׁתֵּי מְצוֹת, אֶחָד, לְאַפְקוּעֵי אִסּוּר טָבֵל וְעַל זֶה אֵין לוֹ שִׁעוּר מִן הַתּוֹרָה. וְהַשֵּׁנִי, לְקַיֵּם מִצְוַת נְתִינָה לְכֹהֵן, יֵשׁ לוֹ שִׁעוּר מִן הַתּוֹרָה דִּכְתִיב (במדבר טו כא) 'רֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ', כְּדֵי נְתִינָה כוּ', וְשָׁם נָשָׂא וְנָתַן בְּדִבְרֵי הַתּוֹסְפוֹת בְּגִטִּין דַּף כ' (ע"א ד"ה דילמא) וְתָמֵהַּ עֲלֵיהֶם, עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ (וְעַיֵּן בְּהָרַמְבַּ"ן בְּגִטִּין שָׁם (ד"ה דילמא) שֶׁכָּתַב דִּלְעִנְיַן מִלְתָא דְּהָוֵי דְּרָךְ דְּמָמוֹנָא הָוֵי נְתִינָה בִּפְרוּטָה, וְגַט שֶׁאנִי, עַיֵּן שָׁם). וְנִפְלָאתִי שֶׁלֹּא הִזְכִּיר מַתְנִיתִין דְּרֵישׁ פֶּרֶק רִאשׁוֹן הַגֵּז (שם), וּמִדִּבְרֵי הַמִּשְׁנָה לְמֶלֶךְ (י"ל) מַתָּנוֹת עֲנִיִּים (פ"י ה"י) (ה"ל) וְהַמְעַיֵּן יִרְאֶה שֶׁהַדְּבָרִים קְרוֹבִים, עַיֵּן שָׁם. וּמִכֹּה שֶׁכָּתַב (באר היטב) בְּשֵׁם הִלְכוֹת קְטַנּוֹת (ח"ב סי' לט) בְּנוֹתֵן לְאֶחָד שִׁעוּר שְׁתֵּי מַתָּנוֹת כו', נִרְאֶה מִלְּשׁוֹן הַשּׁ"ס (ז.) וְהַפּוֹסְקִים דְּיְהוּדַאי לֹא יָצָא בְּשְׁתֵּי מַתָּנוֹת לָעֲנִיִּים. וְעַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ שֶׁהִקְשָׁה אִימָא שְׁתֵּי מַתָּנוֹת לְכָל אֶבְיוֹן, וְכִדְפָרִיךְ בְּיוֹמָא (לו.) גַּבֵּי יְתָנֵן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים' כו' (ויקרא טז ח) עַיֵּן שָׁם, וּבְבִרְכִי יוֹסֵף (סק"א) הָאֲרִיךְ בָּזֶה עַיֵּן שָׁם. וּבְאַלִיָּה רַבָּה (סק"י) בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם (פרק ב הי"ז) טוֹב לְהַרְבּוֹת בְּמַתְּנוֹת לָאֲבִיוֹנִים מִלְּהַרְבּוֹת בְּסְעוּדָתוֹ וּבִשְׁלוּחַ מָנוֹת לְרֵעִים, שֶׁאֵין שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּמְפֹאָרָה אֶלָּא לְשַׂמֵּחַ לֵב עֲנִיִּים יְתוֹמִים

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לַמְנַצֵּחַ וְכוּ'. בְּשֶׁנֵּי יְמֵי פּוּרִים, מְשׁוּם (י) דִּכְתִיב בֵּיהּ 'צָרָה' וְצָרָה בְּפוּרִים לֹא מַדְכְּרִינַן: **ד** (ט) **עֲמָלֵק.** עַד 'מִדֹּר דֹּר' (פסוק טז), וְאוֹמְרִים חֲצִי קַדִּישׁ: (י) **וְאֵין הַמִּנְהָג לִכְפֹּל.** וְאַף עַל גַּב דְּקַיְימָא לַן אֵין פּוֹחֲתִין מֵעֲשָׂרָה פְּסוּקִים, הֵיכָא דְּסָלִיק עִנְיָנָא שָׁאנֵי: (יא) **וְקוֹרִין הַמְּגִלָּה.** וּמְבָרְכִין אַבְרָכָה בְּרִכַּת הָרָב אֶת רִיבֵּנוּ כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן תרצ"ב (ס"א), וּצְרִיכִין כֻּלָּן לִשְׁמֹעַ הַבְּרָכָה, וְיֵשׁ מֵהַמּוֹנִים שֶׁאוֹמְרִים אָז קַדִּישׁ אַחַר סִיּוּם הַמְּגִלָּה וְאֵינוֹ נָכוֹן: (יב) **מָלִין הַתִּינוֹק קֹדֶם וְכוּ'.** וְאַסְמַכְתָּא לָזֶה דִּכְתִיב 'לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן' (אסתר ח טז) וְשָׂשׂוֹן מְרַמֵּז עַל מִילָה. וְהַפְּרִי חָדָשׁ כָּתַב דְּיֵשׁ קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א דְּמִתַּמַּהּ עַל הָרַמְ"א בָּזֶה:

א (א) **כָּל אָדָם.** בֵּין אִישׁ וּבֵין אִשָּׁה. וַאֲפִלּוּ עָנִי הַמִּתְפַּרְנֵס מִן הַצְּדָקָה, דַּעַת כַּמָּה אַחֲרוֹנִים דְּצָרִיךְ לָתֵת מִמַּה שֶּׁנִּתְנוּ לוֹ: (ב) **לִתֵּן לְפָחוֹת וְכוּ'.** וְרַשַּׁאי לִתֵּן מָאֵכָל אוֹ מָעוֹת, וְלֹא מָצָאתִיו כָּעֵת כַּמָּה יִהְיֶה שִׁעוּר מַתָּנוֹת [פְּרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"א)], וּבְחִדּוּשֵׁי הָרִיטְבָ"א (ז. ד"ה תני רב יוסף) כָּתַב אֲפִלּוּ שְׁתֵּי פְרוּטוֹת, דְּשָׁוֶה פְּרוּטָה חֲשׁוּבָה מַתָּנָה אֲבָל לֹא בְּפָחוֹת. אִם הֶחֱלִיף סְעֻדָּתוֹ בְּשֶׂל חֲבֵרוֹ (ע) יָצָא יְדֵי מַתָּנוֹת, וְעַל כֵּן עָנִי הַמִּתְפַּרְנֵס מִן הַצְּדָקָה יִתֵּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת לִשְׁנֵי אֲבִיוֹנִים וְיִחְזְרוּ הֵם וְיִתְּנוּ לוֹ [פְּרִי מְגַדִּים (שם)]. עוֹד כָּתַב (שם) נִרְאֶה לִי דְּלִכְתְּחִלָּה צָרִיךְ לִתֵּן לָאֲבִיוֹן דָּבָר הָרָאוּי לֶהָנוֹת מִמֶּנּוּ בְּפוּרִים, מֵאֲכָל אוֹ מָעוֹת שֶׁיּוּכַל לְהוֹצִיא בְּפוּרִים: (ג) **שְׁתֵּי מַתָּנוֹת.** זֶהוּ מִדִּינָא, אֲבָל בָּאֱמֶת מוּטָב לְהַרְבּוֹת בְּמַתָּנוֹת לָאֲבִיוֹנִים מִלְּהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּתוֹ וּבְשִׁלּוּחַ מָנוֹת לְרֵעִיו, שֶׁאֵין שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּמְפֹאָרָה אֶלָּא לְשַׂמֵּחַ לֵב עֲנִיִּים יְתוֹמִים וְאַלְמָנוֹת, וְדוֹמֶה לַשְּׁכִינָה שֶׁנֶּאֱמַר 'לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים' (ישעיה נז טו) [רַמְבַּ"ם (פרק ב הי"ז)]. וְהִנֵּה הַשְּׁתֵּי מַתָּנוֹת (ג) צָרִיךְ לִתֵּן מִשֶּׁלּוֹ וְלֹא מִשֶּׁל מַעֲשֵׂר, וְהַהוֹסָפָה שֶׁמּוֹסִיף יוּכַל לִתֵּן מִשֶּׁל מַעֲשֵׂר: (ד) **בְּלֵיל**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ג (י) בֵּית יוֹסֵף: **א** (ע) גְּמָרָא (ז:), וְהוּבָא בְּפִסְקֵי הָרֹא"שׁ (פ"א סי' ז): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) בְּשֵׁם הַשֶּׁל"ה (מס' מגילה, נר מצוה אות ד):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah